

243. Nyékládháza határa (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á, I

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság 2011-ben elkészítette a „Hatvan (vez.)–Miskolc, Tiszai pu. (kiz.) vonalszakasz megvalósíthatósági tanulmányának és engedélyezési terveinek elkészítéséhez” című beruházáshoz kapcsolódóan az örökségvédelmi hatástanulmány Nyékládházára vonatkozó részfejezetét. A tervezett beruházás Nyékládházára vonatkozó része a Mályi–Nyékládháza közigazgatási határtól a Nyékládháza–Emőd közigazgatási határig tartó vasút nyomvonalszakaszát érinti, melynek hossza 3756 m. A terepbejárásokat 2011. november 11-én végeztük.

Hegymelléki dűlő (KÖH 90745): Nyékládháza és Emőd közigazgatási határától 420 m-re É felé, a Pötkerék-csárda épületétől 510 m-re DK-re, egy, a környezetéből kissé kiemelkedő dombon, a sarjadó növényzetben elszórt paticsnyomok alapján újabb lelőhelyet azonosítottunk, melynek kora ismeretlen. A kb. 20 m hosszán, É–D-i irányban elhelyezkedő lelőhely K-i és Ny-i irányú kiterjedése ismeretlen.

Közép országútra járó dűlő észak (KÖH 75013): A vasút jelenlegi nyomvonala és a Hejőkeresztúrra vezető országút közötti területen, sarjadó növényzetben Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk. A lelőhelyet a tervezett vasúti átjáró nyomvonalán, K – Ny-i irányban, mintegy 280 m hosszán azonosítottuk; É-i és D-i irányú kiterjedését jelenleg nem ismerjük. A terepbejárás során területét két lelőhelyre bontottuk; az összetartozó leletanyag alapján azonban úgy véljük, hogy egy, nagyobb kiterjedésű régészeti lelőhelyet alkotnak.

Munkatársak: Hajdú Melinda, Kövári Ivett, Nagy S. József, Tóth Krisztián.

MISKOLCZI MELINDA

244. Nyírbátor, Minorita templom (KÖH 32025) (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kö

2010. december 2–9., 2011. január 28. és február 10. között ásatást végeztünk a templomban, ahol felújításhoz kapcsolódóan padlófűtést terveztek kialakítani. Ehhez szükséges volt a jelenlegi járószint süllyesztése mintegy 40 cm-rel, így lehetőség nyílt a kutatásra. Írott forrásokból ismert volt, hogy a templom belső járószintjét a magas talajvízszint miatt a 18. század végén jelentősen megemelték. Alapvető célunk a középkori járószint megtalálása volt. A munkát a belső állványozások miatt két részletben végeztük el. 2010 decemberében a szentélyt, 2011. január–február folyamán a hajót kutattuk. A szentély hossz tengelyében egy 1 m széles árkot nyitottunk, egészen a diadalívig, majd a szelvény K-i felében az első árokra merőlegesen egy másikat a sekrestyeajtó irányából. A kutatás során több, mára már elfeledett kriptát találtunk, melyek közül az egyik a szentély közepén került elő. Ennek falazata középkorinak tűnt, alját azonban a feltörő talajvíz miatt nem értük el. Leletanyaga nem volt. A II. szelvényben egy másik kriptát is előkerült, ez azonban csak részlegesen esett a szelvényünkbe, s teljes feltárására sem volt mód. Belőle viszonylag sok középkori építészeti tagozat került elő. A szentélyben végzett kutatás legfontosabb eredmény a középkori – a mainál keskenyebb –

küszöbök megtalálása volt a mai küszöbszinttől 1 m-rel lejjebb. Ennek során azonosítottuk a középkori járószintet is, ami ebben az időszakban az eredeti humuszon fekvő döngölt agyapadló volt. A hajóban végzett kutatás során ezt a szintet a későbbi beásások miatt sehol sem találtuk meg. Ellenben a karzat alatt egy mai is meglévő téglapadlót fedeztünk fel, mely a hajó más részein csak nyomokban maradt meg. E fölött egy későbbi járószintet is sikerült azonosítanunk. Az egyes rétegek datálásához nyújtanak majd segítséget a feldolgozás során a rétegekből származó érmék.

JAKAB ATTILA

245. Nyírbogdány, Szőke-tanyától északra, Máriapócsi (IV.)-főfolyás nyugat (KÖH 75889)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, I

2011. február 14-én a Székely–Demecser–Kék–Nyírbogdány települések között tervezett 132 kV-os közcélú légvezeték létesítését megelőző földmunkák kapcsán régészeti próbafeltárását végeztünk Nyírbogdány külterületén. Az előzetes terepbejárások során kijelölt 4 szelvény közül háromban régészeti leleteket, vagy régészeti jelenségre utaló talajelszíneződést nem találtunk. A 90 m² területű 5. szelvényben 5 régészeti jelenséget tártunk fel. Egy késő bronzkori (Gáva-kultúra) árokszakaszt, 2 császárkori gödröt, valamint két sekély objektumot. Utóbbiak régészeti leletet nem tartalmaztak.

A leletek a nyíregyházi Jósa András Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Bocz Péter technikus.

SCHOLTZ RÓBERT

246. Nyírcsaholy határa (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, B, Á

2011. február 16–17-én, 22-én, március 2–4-én, és 18-án a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai terepbejárást végeztek Őr, Járm, Nyírmeggyes, Nyírcsaholy, Kocsord, Győrtelek, Ökörítőfülpös és Porcsalma községek határában az M49 gyorsforgalmi út „A” nyomvonallvariánsa mentén.

Láz-dűlő (M49-29 lh.; KÖH 80211): A dűlő középső harmadában, egy elkerített gyümölcsös melletti dombháton szórványos, Árpád-kori cserepekkel mutatkozó, É–D irányú, 140×270 m kiterjedésű lelőhely. D felé éppen nem éri el a gázvezeték vonalát, míg K felé a vasúti sínek előtt 200 m-re ér véget.

Láz-dűlő I. (M49-30 lh.; KÖH 80213): Egy a Krasznával Ny-ról párhuzamos dűlőút K-i oldalán, egy kukoricatarlós, részben szántott parcellán újabb, bronzkori és Árpád-kori(?), K–Ny irányú, 120×490 m kiterjedésű felszíni telepnyomot azonosítottunk, mely hosszán elhúzódott, egészen egy többszörsen megtörő árok É–D irányú szakaszának partjáig.

Láz-dűlő II. (M49-31 lh.; KÖH 80215): Egy szántott parcellán kis mennyiségű neolitikus cseréppel mutatkozó, É–D irányú, 110×125 m nagyságú lelőhelyet regisztráltunk

Munkatársak: Körösfői Zsolt régész, Bocz Péter régésztechnikus, Mester Andrea gyűjteménykezelő, Szmolár Edit segédrestaurátor, Kiss László és Vizler Csaba rajzoló.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN – TOMPA GYÖRGY

247. Nyíregyháza, Füzesbokor (KÖH 50114, 50117)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Ő, Szk, Sza**

2011 folyamán terepbejárásokat végeztünk a Miskolc–Nyíregyháza vasút korszerűsítése által érintett régészeti lelőhelyeken. Nyíregyháza határában, a beruházás által érintett 4 ismert lelőhely közül egyedül a Füzesbokor (MNy-27. lh.) területén lehetett új adatokat eredményező megfigyeléseket végezni:

Az őskori és szarmata lelőhely Nyíregyháza külterületén, a Füzesbokor vasútállomásnál található, ott, ahol a füzesbokori országút keresztezi a vasutat. A 425–440 hm szelvények között két nagyobb kiterjedésű felszíni állóvíz tagolja a vasutat kísérő tájat. A két meder közti dombhát, melyen Füzesbokor is megtalálható, a környezetéből alig emelkedik ki, de a környező vizes területekhez képest biztosan száraz lehetett, azaz alkalmas volt a tartós megtelepedésre. A 2 nyilvántartott régészeti lelőhely a nyilvántartás szerint a kövesút K-i oldalán helyezkedett el, úgy, hogy az egyik a vasút É-i, a másik pedig a D-i oldalára került. A terepbejárásunk során találtunk felszíni leleteket a vasúttól D-re és É-ra is, de nemcsak a kövesúttól K-re, hanem Ny-ra is. Ny-i irányban meglehetősen hosszán, a tómederig lehetett követni a lelőhelyet, sok felszíni leletet sikerült kis területen gyűjteni.

ISTVÁNOVITS ESZTER – SZALONTAI CSABA

248. Nyíregyháza-Felsősimá, Ungvári-tanyától D-re

(KÖH 65502)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Á**

2011. október 17-én a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai helyszínelést végeztek Felsősimán, a Hárfa utcai gázelosztó vezeték árokásási munkálatainál. Az utca a település É-i részén, a Cselovszki-tanyától K-re, a Sörpalackozó nevű lelőhely (KÖH 65502) É-i felével közvetlenül Ny-ról párhuzamosan fut. Az árok falaiban kemencemaradványt észlelve, rábontottunk az objektumra. Ez 95–100 cm mélyen jelentkezett, egy dűlőút alá nyúlva. Ennek megfelelően kőkeményre tömörödött talajban dolgoztunk, és még közvetlenül a jelenség felett is találtunk recens anyagot. Ez alatt észleltük a sütőkemence palástjának vörös omladékát, melyből Árpád-kori cserepeket szedtünk ki. Ezt követően jelentkezett a platni maradványa, melynek vastagsága 3 cm, felszíne szürkére sávozott, alatta vörösré égett. Maga a sütőfelület homogén volt, tapasztásában régészeti leleteket nem találtunk. A kemence falának szürkés-sárga agyagrétege 15 cm szélesen övezte a platnit.

Ezzel együtt megállapítottuk, hogy a lelőhely ÉNy-i irányba bővül, és keresztülhúzódik a dűlőúton, egészen a túloldalon emelkedő alacsony dombhát Ny-i széléig.

Munkatársak: Tompa György régész, Bocz Péter régésztechnikus.
PINTYE GÁBOR

249. Nyírkarász határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)

Ő, U, R?, B, Sza, Á, Kö

2011. április 20–21-én és 27-én a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai terepbejárást folytattak a Nyírtass–Aranyosapáti eröműi hűtővízvezeték beruházást megelőzően.

Daru, 12. Karász-Gyulaházi-csatornától K-re (KÖH 78369): Kevés késő bronzkori és császárkori(?) edénytöredéket szolgáltatató felszíni településnyom; K–Ny irányú, kiterjedése 150×300 m.

Kis-Telek (KÖH 78375): ÉK–DNy irányú, 150×300 m kiterjedésű lelőhely, melyről neolit, Árpád-kori és középkori edénytöredékek jelentkeztek.

Ló-Rét dűlő (KÖH 78377): A távvezeték től É felé letértünk egy dűlőutat követve, és a mély vizes terület Ny-i partján regisztráltuk a lelőhelyet. Területéről rézkori(?), bronzkori, császárkori és Árpád-kori edénytöredékeket gyűjtöttünk. A felszíni településnyom iránya É–D, kiterjedése 100×300 m.

Tassi út melléke (KÖH 78373): A Nyírkarász–Gyulaháza műutat keresztezve, majd a távvezeték megtörése után találtuk az ÉK–DNy irányú, 150×300 m kiterjedésű lelőhelyet. Felszínéről őskori és Árpád-kori kerámiát és obszidiántöredéket gyűjtöttünk.

Úszó (Dögös-árokától Ny-ra), 13. lh, Karász-Gyulaházi-csatornától Ny-ra (KÖH 78371): Az említett csatornán átkelve, annak Ny-i oldalán, egy dűlőút által vágva jelentkezett az É–D irányú, 130×200 m kiterjedésű, kis mennyiségű neolit és Árpád-kori cserepet és obszidiántöredéket nyújtó lelőhely.

Munkatársak: Istvánovits Eszter, Jakab Attila, Scholtz Róbert, Tompa György régészek; Kiss László régésztechnikus.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN

250. Nyírmeggyes határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **R, N, Á, Kö**

2011. február 16–17-én, 22-én, március 2–4-én, és 18-án a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai terepbejárást végeztek Őr, Járm, Nyírmeggyes, Nyírcaholy, Kocsord, Györtelek, Ökörítőfülpös és Porcsalma községek határában az M49 gyorsforgalmi út „A” nyomvonalvariánsa mentén.

Hosszú-dűlő II. (M49-7 lh., KÖH 70717): A Meggyes-csaholyi-mellékfolyás által vágott, korábbi nyomvonalbejáráskor talált lelőhelyről megállapítottuk, hogy területe É felé jócskán megnőtt.

Papos-hegy (M49-35 lh., KÖH 80223): ÉNy felé, a nyomvonal átszeli a Hosszú-dűlőt és Papos-hegy határrészt elválasztó dűlőutat. A földút egy dombvonulatot vág ketté, és egyben egy nagy méretű, ÉNy–DK irányú, 300×570 m kiterjedésű, késő rézkori, népvándorlás kori és Árpád-kori lelőhely DK-i végét keresztezi. Az intenzív felszíni telepnyomon több kormos, hamus foltot rögzítettünk cserepekkel, obszidiánpengékkal, szilánkokkal. A lelőhely jórészt már a Papos-hegy határrészben található és elnyúlik a következő dűlőútig, ill. az azt K-ről szegélyező nádas-vizenyős mélyedésig.

Szentmiklósi-dűlő (M49-32 lh., KÖH 80217): A 4918. j. műúttól Ny-ra, a dűlő ÉNy-i sarkában, a szőlősávós-hévtégi telkes rész után, a Meggyes-csaholyi-mellékfolyásig nagy